

Οὕτω τελειοῦν ὁ ἦτορ τῆς Καστοῦς, ἡ ἰδα-
νικότης αὐτῆς τῶν ἀρετῶν τοῦ μαύρου δούλου.

Ἡ Εὐμελίη καὶ ἡ Καστώ γενόμεναι ἐλευθε-
ραι μεταβαίνουν εἰς Καναδά, ὅπου συναντῶσι τὸν
Γεώργιον καὶ τὴν Ἐλίζην ἐπίσης ἐλευθέρους καὶ
πλουσίους πολίτας. Ἡ Καστώ ἀνευρίσκει τὴν θυ-
γτέρα της εἰς τὴν Ἐλίζην, καὶ ὁ Γεώργιος τὴν
ἀδελφήν του εἰς μίαν ἀρχαίαν δούλην τῆς νέας
'Ορλεάνης ἥδη δὲ πλουσίαν ἐπικληρὸν.

Ὁ δὲ Τωμλόκαρ, ὁ συνεταῖρος τοῦ Χαλέη, γί-
νεται ὁπαδὸς τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν μαύρων καὶ
ἐξαγοράζει τὸν παρελθόντα βίον του δι' ὅλων τῶν
ἀρετῶν ἐνὸς νεγροφίλου. Διώκει εἰς τὰς γαίας
του, ὅχι πλέον μαύρους, ἀλλὰ ἄρκτους, λύκους καὶ
ἀγριοχοίρους.

Τέλος ὁ Γεώργιος ἀφίνει τὸ Καναδά μετὰ τῆς
γυναίκος του, τῶν τέκνων του, τῆς ἀδελφῆς του,
τῆς πενθερᾶς του καὶ μεταβαίνει εἰς τὴν Ἀφρικὴν
διὰ νὰ κατοικήσῃ χώραν ἐλευθεράν τὴν ὁποίαν ὀ-
νομάζει *ἐλευθερίαν*. Οὕτω δὲ τελειώνει τὸ ἐκπλη-
κτικὸν διήγημα.

(κατὰ τὸ Γαλλικόν)

Κ. Π.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΓΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἀνατροφῆς τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι, ὅταν οἱ Ἡρα-
κλείδαι, Τημένοι, Κρεσφόντης καὶ Προκλῆς καὶ Εὐ-
ρυσθένης, υἱοὶ τοῦ Ἀριστοδήμου, διένειμον τὴν παρ'
αὐτῶν κατακτηθεῖσαν Πελοπόννησον, ἔθυσαν εἰς
τοὺς θεοὺς καὶ ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων εὗρον ση-
μεῖα τινα προμνηστευτικά, καὶ εἰς μὲν τὸν βωμὸν
τῶν Ἀργείων, οἵτινες ἐκληρώθησαν τῷ Τημένει,
εὗρον φρύνον, εἰς δὲ τὸν τῶν Μεσσηνίων οἵτινες
ἐκληρώθησαν τῷ Κρεσφόντει, Ἀλώπεκα καὶ εἰς τὸν
τῶν Λακεδαιμονίων οἵτινες ἐκληρώθησαν τοῖς υἱοῖς
τοῦ Ἀριστοδήμου, δράκοντα, οἱ δὲ Μάντιες οἵτι-
νες προσεκληθήσαν ἵνα ἐξηγήσωσι τὰ φαινόμε-
να ταῦτα, εἶπον, ὥς λέγει ὁ Ἀπολλόδοτος, « τοῖς
μὲν τὸν φρύνον καταλαβοῦσιν ἐπὶ τῆς πόλεως μένειν
ἄμεινον· μὴ γὰρ ἔχειν ἀλκὴν πορευόμενον τὸ θη-
ρίον. Τοὺς δὲ δράκοντος καταλαβόντας δεινούς ἐ-
πιόντας ἐσεσθαι. Τοὺς δὲ τὴν ἀλώπεκα δολίους » καὶ
ὄντως μαντεία ἀληθεστέρα διὰ τοὺς Λακεδαιμονίους
δὲν ἠδύνατο νὰ μαντευθῇ, διότι ἡ Λακεδαίμων ἐ-
γένετο τὸ ἰσχυρώτατον βασίλειον τῆς Ἑλλάδος. Οἱ
παῖδες τοῦ Ἀριστοδήμου νέοι ἔτι ὄντες καὶ μὴ δυ-
νάμενοι νὰ βασιλεύσωσιν ἔσχον ἐπιτρόπους αὐ-
τῶν τὴν μητέρα τῶν Ἀργείων καὶ τὸν ἀδελφὸν
αὐτῆς Θήραν τὸν Θηβαίων, οἵτινες συναισθανθέντες
ὅτι οἱ νέοι ὑπῆκοοι τῶν ἀπὸ τοὺς θεοὺς προσδιω-

ρίσθησαν νὰ ᾔναι ἄνδρες καὶ τολμήροι εἰς τὸν
πόλεμον, ἐξέδωσαν νόμους δι' ὧν, ὡς πρωτίστην
τροφὴν τῶν νέων καὶ τῶν δύο γενῶν προσδιώρι-
σαν τὴν γύμνασιν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, οἱ
δὲ νόμοι οὗτοι μεγάλην ἐπίτασιν ἔλαβον μετ' οὐ
πολὺ, καθότι καὶ μετ' αὐτοῦς οἱ ἐπιτροπεύμενοι
λαβόντες τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας καὶ μερι-
σθέντες, ἐξ ἴσου τὴν διοίκησιν αὐτῆς δι' ὠρισμέ-
νον χρόνον, (καθ' ὃν ὁ μὲν ἐφρόντιζε τὰ τοῦ πολέ-
μου καὶ τῆς Διοικήσεως, ὁ δὲ τὰ περὶ ἀνατροφῆς,
διὸ καὶ ἔκτοτε καθιερώθη εἰς Λακεδαίμονα ἡ συ-
νήθεια τοῦ νὰ ὑπάρχωσι δύο βασιλεῖς,) καὶ οἱ διά-
δοχοι αὐτῶν μέχρι Λυκούργου, ὡς Λωριεῖς, δηλα-
δὴ ὡς εὐγενεῖς οἵτινες διὰ τῆς σταθερότητος καὶ
ἀφοσιώσεώς των εἰς τὰ παλαιὰ αὐτῶν ἦθῃ καὶ ἔ-
θιμα, τὰ ὁποῖα ἔφερον οἱ προπάτορες των καὶ πρό
πάντων ὁ πρῶτος τῆς Σπάρτης Βασιλεὺς Ἀλέξ
εἰς τὴν γῆν τῆς Αἰγιάλειας καὶ τὰ ὁποῖα ἐπὶ το-
σοῦτον ὕμνεῖ ὁ θεὸς Ὀμηρος, ἐφρόντισαν νὰ τοὺς
ἐπεκτείνωσιν ὅσον ἠδύνατο περισσότερον, ὅθεν
ἅμα ἐγεννᾶτο ὁ παῖς ἢ ἡ παιδίσκη ἐφρόντιζεν ὁ
βασιλεὺς νὰ τὸν παραλαμβάνῃ καὶ τὸν παραδίδῃ
εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ διορισθέντας διδασκάλους, οἵ-
τινες ἦσαν ὑπόχρεοι εὐθὺς νὰ τὸν ῥίπτωσιν εἰς
τὸν Εὐρώταν διὰ νὰ καθαρισθῇ, εἴτα νὰ τὸν πα-
ραδίδωσιν εἰς τροφὴν διὰ νὰ τὸν τρέφῃ καὶ ἐθίσῃ
εἰς τὰς πρώτας ἀρχάς τῆς ἠθικῆς αὐτῶν καὶ θρη-
σκείας καὶ ἅμα ἐφθάνεν εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ἠδύ-
νατο νὰ ἐννοήσῃ ὅ,τι τῷ ἐλέγετο, τὸν ἐνέδυσεν μὲ
εὐτελές τι τριδώνιον, τὸν ἐκάλυπτον κατὰ τὴν
κεφαλὴν μὲ πῖλον, ὅστις συναπτόμενος κάτωθι,
ἐξωμοιοῦτο μὲ σχῆμα ὠοῦ, διὰ νὰ παραστήσωσιν
ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἄξιος ἀπογονος τῶν Καστορος
καὶ Πολυδεύκους, οἵτινες ἀπὸ ὧν περήχησαν εἰς
φῶς, καὶ μὲ γυμνοὺς τοὺς πόδας παρουσίαζον αὐ-
τὸν ἐνώπιον τῶν διοικητῶν, οἵτινες πάραυτα διὰ
τῆς ἱερείας τῆς Θεᾶς Ἀρτέμιδος, ἥτις ἔφερον ἐπὶ
τῆς χειρὸς κεκρυμμένον τι ἄγνωστον ἤδη ὄργα-
νον, ἐμαστίγουν αὐτὸν ἀσπλάγχχνως μέχρις αἵμα-
τος, ἐνώπιον ἱερῶν καθιερωμέων εἰς τὴν θεᾶν
Ἄρτεμιν τὴν Ὀρίαν, ὡς τὴν πολιτείαν ἀνορθού-
σαν, ἢ Λυγοδέσμην ὡς εὐρεθεῖσαν εἰς θάμνον
Λύγων, καὶ ἔαν μὲν ἐφαίνετο γενναῖος καὶ καρτε-
ρικός τὸν περιλάμβανον καὶ τὸν παρέδιδον εἰς
τοὺς παιδοτρίβας, εἰ δὲ δειλὸς καὶ σπασματώδης
ἕνεκα τῶν πληγῶσεων ἢ φυσικῶν ἐλλείψεων,
τὸν ἐθυσίαζον σκληρῶς ἐνώπιον θεότητός τι-
νος τῆς ὁποίας τὸ ἄγαλμα ὁ Ὀρέστης ἐκ τῆς Ταυ-
ρίδος ἔφερον ἄλλοτε εἰς Λακεδαίμονα. Ἄμα πα-
ρελάμβανον τὸ παιδίον οἱ παιδοτρίβαι ἐξέταζον
αὐτὸ κατὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος, καὶ ἔαν μὲν τὸ
εὗρισκαν παχύτερον τοῦ νενομισμένου ἢ μὲ πρόσω-
πον θηλυπρεπές, ἔαν ἦτον ἄρρεν τὸ ἀπέδιδον εἰς
σκληραγωγίαν διὰ νὰ καταστήσωσιν αὐτὸ λεπτόν
τὸ σῶμα καὶ ἄρρενωπὸν τὸ ἦθος καὶ ὠραῖον, κα-
θότι καθ' Ἡρακλείδην. « Ἐν Σπάρτῃ θαυμάζεται
μᾶλλον ὁ κάλλιστος καὶ γυνὴ ἢ καλλίστη, καλ-
λίστας γεννώσας τῆς Σπάρτης τὰς γυναῖκας » καὶ

καθότι τὴν εὐκαμψίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ σώματος σύμφωνον μὲ τὴν δικαίαν ἀναλογίαν ἐθεώρουν τὸ μέγιστον συστατικὸν τοῦ ἀνδρός, ἀκολουθῶς τὸ ἐδίδασκον διάφορα τῆς ὀπασκίας καὶ τῆς γυμνικῆς μαθήματα, εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τόπου τινός, λεγομένου χορός, ἐνθα ἐγίνοντο καὶ ἀληθεῖς χοροὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ διαφόρους ἀρετὰς αἵτινες κατὰ τοὺς Λάκωνας δὲν ἠδύναντο νὰ καρποφορήσωσιν ἄνευ τῶν φύσει ἀγαθῶν, εἰς δὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος παρέδιδον αὐτὸ εἰς τοὺς βασιλεῖς, ὡς πολίτην χρήσιμον τῇ πατρίδι, ὅστις πόσῃ περισσοτέρῃ τιμῇ ἀπελάμβανεν, ὅσην ἀξιοῦντα ἐδείκνυεν εἰς τὰ ἔργα δι' αὐτὸν ποιεῖσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ σκληρὰ ταῦτα καὶ ἀδάμαστα ἦθην δὲν ἤρεσκον πάντοτε εἰς τὸν λαόν, ὅστις συχνάκις ἐποίει ἐπαναστάσεις, καὶ ἐπειδὴ οἱ βασιλεῖς εὐρίσκοντο πάντοτε εἰς διαφωνίαν, προκρίνοντες ἄλλος μὲν τὴν ἰσχὺν τῶν παλαιῶν ἡθῶν, ἄλλος δὲ τὴν θέλῃσιν. τοῦ λαοῦ, ὅστις ἡγανάκτει καθ' ἑκάστην διὰ τὰ θηριώδη ἦθην τὰ ὅποια ἔστελλον καθ' ἑκάστην πλῆθος νηπίων εἰς τὸν ἄδην, ἔφθασεν ἡ Λακεδαιμῶν εἰς ἀναρχίαν μεγάλην ἥτις πασημέραν ἤρξαντο σοβαρότερα. Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῆς Λακεδαιμόνος ὅταν ὁ θάνατος τοῦ Πολυδέκτου πέμπτου ἀπὸ Προκλήν βασιλέως, ἔθεσε τὸ στέμμα εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λυκούργου, ὅστις κηρύξας εἰς τὸν λαόν ὅτι λαμβάνει τὴν βασιλείαν διὰ τὸν νόμιμον αὐτῶν βασιλέα, τὸν εὐρισκόμενον ἔτι ἐν γαστρὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, συζύγου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Πολυδέκτου, ὑπεσχέθη νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν λαόν μὲ νόμους σοφοὺς, ἐπικυρωμένους καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς θεοὺς καὶ ἡ ὑπόσχεσις του ἐπραγματοποιήθη, διότι οἱ νόμοι οὗς ἔθεσεν ἦσαν καταληλθότατοι διὰ τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν, ἀπεδείχθη δὲ ἐξ αὐτῶν ὅτι ἐγένετο μέγας Νομοθέτης, ἄριστος πολιτικός, ἡ δὲ Πυθία ἔλεξε τάδε.

Ἦκεις, ὦ Λυκούργε, ἐμὸν ποτὶ πύονα νηόν.
Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Δίξω ἢ σε θεὸν μαντεύομαι, ἢ ἄνθρωπον.
Ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλκομαι, ὦ Λυκούργε.

Ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, τὴν Λυβίαν, τὴν Κρήτην καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη, εἰς τὰ ὅποια ὁ Λυκούργος ἐσπούδασε τὴν νομοθεσίαν καὶ τοὺς λαοὺς, ἔφερον εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰ διάφορα τῆς εὐδαίμονίας σπέρματα, τὰ ὅποια εἰς διαφόρους τόπους διεσκορπίσθησαν καὶ βρῆθηθαι ὑπὸ τοῦ φίλου του Θιλή τοῦ Κρητός, ὅστις, κατοικήσας εἰς Σπάρτην, ἔψαλλε τὰ μέλη ἅπερ προσεκάλουν καὶ προπαρεσκεύαζον τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ εἰς εὐπειθειάν καὶ συμφωνίαν, ἐγνώρισεν ὅτι δὲν ἦτον ἀνάγκη ν' ἀνακαινίσῃ τὴν οἰκοδομὴν τῶν νόμων τῶν προπατόρων του, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ καταστρέψῃ αὐτήν καὶ ἀνεγείρῃ ἄλλην νέαν καὶ ἀκμαίαν ἐπ' αὐτῆς κατὰ νέας καὶ ἀληθεῖς ἀναλογίας, μὴ ἀπαδούσας μὲν ἐντελῶς μὲ τὰ παλαιὰ ἦθην, ἀλλὰ καὶ κατὰ

πολλὰ διαφόρους καὶ ἀναλόγους μὲ ἐκείνους τοὺς ὀποίους Μίνως ὁ τῶν Κρητῶν μέγας Βασιλεὺς καὶ πρωτοκάθεδρος τῶν Κριτῶν τοῦ Ἄδου ἔθεσεν εἰς τὴν Κρήτην. Ὅλα τὰ ἐναντία τῆς παραδοχῆς τῶ νέων αὐτοῦ νόμων προεῖδεν, ἀλλὰ δὲν ἐφοβεῖτο διότι τὸν ὑπερασπίζοντο τὸ γένος του καὶ αἱ ἀρεταὶ του καὶ ὁ γενικὸς σχεδὸν τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ θαυμασμός, οὔτε δὲ ἐυστάλη νὰ παρουσιάσῃ καὶ συζήτησιν αὐτοῦς προηγουμένως μετὰ τῶν φίλων του καὶ τῶν διασημοτέρων πολιτῶν, οὔτε ἡμέλησε ν' ἀποδείξῃ καὶ διὰ παραδείγματος ὅτι ἡ καλὴ ἀνατροφή δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον πολὺ κρείττονα παρ' ὅ, τι ὑπάρχει, διότι λαβὼν δύο σκύλακας τῶν αὐτῶν γονέων, ἀνέθρεψεν αὐτοὺς διαφόρους, τὸν μὲν εἰς τὴν λαιμαργίαν καὶ τὴν κακίαν, τὸν δὲ εἰς τὸ ἐξιχνεύειν καὶ θηρᾶν τὰ ζῶα, εἰς συνάθροισιν δὲ τινα γενομένην, παρουσιάσας ἀμφοτέρους εἶπεν αὐτοῖς ὅτι πρὸς κύνην τῆς ἀρετῆς εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνωθῶσι τέσσαρα τινὰ, τὰ ἔθνη, ἡ παιδεία, ἡ διδασκαλία καὶ αἱ βίῶν ἀγωγαί, ταῦτα δὲ θέλω σᾶς ἀποδείξει διὰ τῶν δύο τούτων σκυλάκων. ὅθεν κατέθεσεν ἀπέναντι τῶν σκυλάκων ἐν τῷ μέσῳ τῆς δηγύρεως λοπάδα καὶ λαγῶν, καὶ ὁ μὲν ἐβρίβη ἐπὶ τοῦ λαγῶος, ὁ δὲ ὤρμησεν ἐπὶ τὴν λοπάδα, ἐπειδὴ δὲ μὲ τοῦτο οἱ παρεστῶτες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐνοήσωσι τί βουλόμενος τὸν σκύλακα ἐπεδείκνυε, τοῖς εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὗτοι εἶναι γόνοι τῶν αὐτῶν μὲν γονέων, ἔλαβον ὅμως διάφορον ἀγωγὴν καὶ ἀπέθνησκον ὡς βλέπετε ὁ μὲν λαιμαργός, ὁ δὲ θηρευτής. » Καὶ ναὶ μὲν ἀπήντησε κατ' ἀρχὰς πολλὰς ἀντιστάσεις, πολλὰς δυσκολίας, καθότι πολλοὶ δὲν ἐνασμενίζοντο τοὺς νόμους αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ μεγάλη αὐτοῦ ψυχὴ κατεπάτησε τὰ πάντα καὶ κατιέρωσε πανδήμως τοὺς νόμους αὐτοῦ, οἵτινες ἐπικυρωθέντες καὶ ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅπερ ἀπεφάνθη ὅτι ἡ Λακεδαιμῶν ἠθέλει εἶσθαι ἡ μᾶλλον ἀκμάζουσα τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἐνόςω ὡς χρέος αὐτῆς ἀπαραίτητον τοὺς διατηρῆ, ἀπῆλθεν, ἀφοῦ ἔλαβεν ὅρκους τῶν γερόντων καὶ βασιλέων καὶ πολιτῶν ἐμμενεῖν καὶ χρῆσεσθαι τῇ καθεστῶσιν πολιτείᾳ μέχρις οὗ ἐπανεέλθῃ, μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, φοβούμενος μήπως ἡ παρυσία του ἐπιφέρει προσθαφαιρέσεις καὶ ἀπέθανεν ὡς ἐξόριστος, ἀλλὰ μὲ πεποιθῆσιν ὅτι οἱ νόμοι του ἦσαν οἱ καταληλθότεροι διὰ τὴν Λακεδαιμόνα.

Ὁ Λυκούργος διείδεν ὅτι ἡ πρωτίστη τῶν νόμων του φροντίς ἔπρεπε νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν συμπολιτῶν του, καθότι ἐδόξαζον ὅτι σῶμα εὖρωστον καὶ ψυχὴ ἐλευθέρᾳ ἀπὸ θλίψεως καὶ ἀνάγκης εἶναι συστατικά, τὰ ὅποια δύνανται νὰ καταστήσωσι τὸν ἄνθρωπον εὐδαίμονα καὶ τὰ ὅποια ἄνευ ἀνατροφῆς δὲν δύνανται ν' ἀποκτηθῶσι, καὶ ἀληθῶς ὑπὸ τὴν τοιοῦτην διασῆμανσιν ἐποιήθησαν καὶ ἐπραγματοποιήθησαν καὶ ἐπὶ αἰῶνας τινὰς, μ' ὅλην τὴν διορισθεῖσαν προσοχὴν καὶ αὐστηρότητα, καθ' οὓς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦσαν, ὡς καὶ ἡ Πυθία διεσήμενεν καὶ ὡς οἱ

μάντεις εἰς τοὺς Ἡρακλείδας προσμάντευσαν τὸ σημαντικώτερον τῆς Ἑλλάδος ἔθνος.

Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου, οἵτινες ἦσαν αὐτοὶ μετ' ἄκρας προσοχῆς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων καὶ οἵτινες διέταττον νὰ γίνηται αὕτη δημοσίως καὶ κοινῶς εἰς πτωχοὺς τε καὶ πλουσίους πλὴν τῶν Βασιλοπαίδων, οἵτινες δὲν ἀνετρέφοντο σὺν τοῖς λοιποῖς παισὶ τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο μήπως ἡ μεγάλη οἰκειότης δὲν δυνηθῇ νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τ' ὀφειλόμενων εἰς αὐτοὺς σέβας, ἀλλ' ἰδιαιτέρως ὑπὸ καλητέρων διδασκάλων, οἵτινες, ἐνῶ τοὺς ἐδίδασκον τὰ λοιπὰ μαθήματα εἰς ἃ ἦσαν ὑπόχρεοι καὶ οἱ λοιποὶ παῖδες, πλὴν ἐξαίρεσέων τινῶν, ἐφρόντιζον συγχρόνως νὰ ἐνστάξωσιν εἰς τὴν ἀπαλὴν αὐτῶν ψυχὴν δικαίαν ἰδέαν τῆς ἀξίας τῶν καὶ δικαιότεραν ἔτι τῶν καθηκόντων τῶν, ἅτινα φυσικῶς ἔπρεπε νὰ ἦσαν πολὺ ἀνώτερα ἐκείνων τῶν λοιπῶν παίδων. Ἄμα ἡ γυνὴ ἔμελλεν ἔγκυος, ὥρειλε ν' ἀνακοινώτῃ τοῦτο εἰς τὸν σύζυγόν της καὶ οὗτος εἰς τοὺς ἐφόρους, οἵτινες πᾶραυτα διέταττον νὰ ἐξαρτῶσιν εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς εἰκόνας τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Ναρκίσσου, τοῦ Ἰακίνθου καὶ τοῦ Κάστορος καὶ Πολυδεύκους καὶ τῶν λοιπῶν, τὴν νεότητά καὶ τὸ κάλλος πρὸς τὸν ἄνθρωπον θεῶν, ὅπως ἡ φαντασία αὐτῆς, προσβαλλομένη πάντοτε ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα, μεταδῶσθαι ἔχνητι νὰ εἰς τὸ κυοφορούμενον τέκνον αὐτῆς, καθότι ὁ σοφὸς Νομοθέτης ἐγνώριζεν ὅτι εἰς τὰς ἐγκύους ἡ συγχὴ θεωρία προσώπου τινὸς εἰς ὃ λαμβάνομεν συμπάθειαν τινα ἢ σέβας, ἔχει μεγάλην ἐπιρροήν, δύναται νὰ μεταποίησιν τὸ ἔμβρυον ὁμοίωτον αὐτοῦ, ὡς τοῦτο συνέβη ἐσχάτως, ὡς εἰπον αἱ ἐφημερίδες, εἰς Ἀγγλίδα τινὰ ἐγκυμονοῦσαν, ἥτις ἀναγνώσασα τὸ σύγγραμμα τῆς Κυρίας Ἑρρίκετας Στόβερ, Ἀγγλαμερικανίδος, περὶ τῶν Μαύρων τῆς Ἀμερικῆς, ἔλαβε τοιαύτην ἐντύπωσιν ἐκ τῶν δυστυχῶν εἰς τὰς ὁποίας κατεδικάσθησαν οἱ δυστυχεῖς Μαῦροι, ὥστε καὶ τοὶ Καυκάσιου φυλῆς γένος καὶ αὕτη καὶ ὁ σύζυγός της καὶ οἱ προπάτορές των, ἔτεξε τέκνον μέλαν.

Μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδὸς ὁ πατὴρ ἦτον ὑπόχρεος νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν πρεσβυτέρων φυλετῶν αὐτοῦ προηγουμένως, ἐπὶ τόπου τινὸς, Λέσχη ὀνομαζομένου, ὅπου ἐπὶ τούτῳ προσκαλοῦμενοι ἀπὸ τοὺς γονεῖς συνηθρίζοντο οἱ φυλῆται οὗτοι, καὶ ἐπομένως εἰς τοὺς ἐφόρους, τοὺς ἀστυνομικοὺς τούτους ἐπιτηρητὰς τῆς ἀνατροφῆς, οἵτινες, ἀροῦ ἐποιοῦν ἐπ' αὐτοῦ τὰς παρατηρήσεις των, τὸν παρῆδιδον εἰς τὰς Δημοσίους τροφούς, αἵτινες, ὥφειλον νὰ καθαρίσωσιν αὐτὸν δι' οἶνον, καὶ ἐὰν μὲν ἔμενεν ὑγιὲς ἐφαίνετο δὲ καὶ ῥωμαλεὸς καὶ εὐπαγὴς (διότι ἐλέγετο ὅτι ὁ ἄκρατος οἶνος ἐπροξένει ὀλεθρίας συνεπείας εἰς τὰς καχεκτικὰς κράσεις καὶ αὐτὸν πολυλάκεις τὸν θάνατον, εἰς δὲ τὰς ὑγιεινὰς ῥώμην καὶ ὠφέλειαν) κατέγραφον αὐτὸν ὡς πολίτην εἰς τοὺς καταλόγους τῆς φυλῆς του καὶ τῷ παρεχώρουν

κλῆρον ἐκ τῶν ἐννεπικισχίλων, ἐν δὲ ἐβλεπον, ὅπερ σπάνιον, ὅτι πάσχει, ἦτο δὲ ἀγενὴς καὶ ἀμορφος, ἀπέπεμπον αὐτὸν εἰς τὰς λεγομένας ἀποθέτας παρὰ τὸν Ταύγετον, τόπον βαρβαρῶδη, ὅπου βεβαίως ἀπέθνησκε, λέγοντες ὅτι ἡ ζωὴ του, ἐὰν ζῇ, εἶναι ἀνωφελὴς καὶ δυστυχίας πρόξενος καὶ εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς ἑαυτόν. Μετὰ τὴν καταγραφὴν ἔθετον αὐτὸν ἐπὶ ἀσπίδος τινὸς θεωρουμένης ὡς λείκνον καὶ τῷ ἐχάρζον λόγγην, σημαίνει ὅτι διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος του πρόωρισται καὶ τὸν ἀπέπεμπον οἰκάδε. Ἐνταῦθα πλέον, ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἢ ἡ τροφὸς, ἐὰν εἶχε ταύτην, ὥφειλον νὰ περιποιῶνται τὸν παῖδα συμφῶνως μετὰ τοὺς κειμένους νόμους, δηλαδὴ νὰ μὴ περιφρίγγωσι τὰ μέλη του μετὰ δεσμούς οἵτινες ἐμποδίζουσι τὰς ἐλευθέρως κινήσεις, νὰ τὸν λούωσι συγχάνεις εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Εὐρώτα νὰ τὸν ἐθίζωσιν εἰς τὸ σκότος, τὸ ψῦχος καὶ τὴν σκληρότητα, νὰ μὴ ἐμποδίζωσι τὰ ὅκρυα αὐτοῦ, ὅταν αὐτορμήτως ἔρρειον, ἀλλ' οὔτε νὰ διεγείρωσιν αὐτὰ διὰ τῆς ἀμελείας καὶ ἀμεριμνίας των, ἅμα δὲ ἤρχιζε νὰ ἐνοῇ τὰ περὶ αὐτὸν γινόμενα νὰ τῷ ἐξηγῶσιν αὐτὰ εὐκόσμως, μ' ὅλην τὴν δυνατὴν σαφήνειαν καὶ ἀλήθειαν, νὰ τὸν ἐθίζωσιν εἰς τὴν μοναξίαν καὶ εἰς τὴν μεγαλητέραν περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν φαγητῶν ἀδιαφορίαν, νὰ μὴ τὸν φοβίσωσι ποτὲ οὔτε νὰ τὸν στενοχωρῶσιν ἀνωφελῶς καὶ ποτὲ ἀδικῶς ἢ καὶ δικαίως νὰ τὸν ὕβριζωσιν, ἀλλ' ὅταν σφάλῃ δι' ὀρθῶν παραινέσεων νὰ καταδεικνύωσιν αὐτῷ τὰ λάθη του καὶ ν' ἀπαιτοῦν τὴν θεραπείαν αὐτῶν τοῦ ἐξῆς, νὰ τὸν διδάσκωσι τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, τῆς θρησκείας καὶ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης. Οὕτω λοιπὸν ἐδίδασκον τὸν παῖδα μέχρι τῆς ἑπταετίας ἡλικίας, ὅτε ὁ πατὴρ ἐπὶ ποινῇ ὑστερήσεως τοῦ τῶν πολιτῶν δικαιώματος, ἦτον ὑπόχρεος νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ἐφόρους διὰ ν' ἀνατραφῇ τοῦ ἐξῆς κατὰ τοὺς νόμους τῆς πολιτείας εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ διωρισμένα Γυμνάσια, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν γονέων, τῶν νόμων, τῶν ἀρχόντων καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἦσαν ὑπόχρεοι, καθεὶς ἰδίως καὶ ὅλοι ὁμοῦ, νὰ θεωρῶσι πάντας τοὺς τῆς πολιτείας νεοσσούς, ὡς ἴδια αὐτῶν τέκνα, ἔθεν παντοῦ καὶ πάντοτε εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ἐρωτῶσιν εἰς ὅ,τι ἐνέκρινον, νὰ τοὺς συμβουλεύωσι πάντοτε καὶ νὰ τοὺς παιδεύωσιν ἄνευ φόβου, διὰ νὰ μὴ σκληρύνωνται διὰ τὰς ἀταξίας των, χωρὶς νὰ τοὺς συγχωρῶσι ποτὲ, ὅταν μάλιστα ἠτάκτου ἐνώπιόν των, καθότι τότε ἐτιμωροῦντο οὗτοι οἱ λαβόντες τὴν συμπάθειαν ἢ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ συγχωρῆσαι αὐτοὺς. Πρὸς περισσότεράν δὲ ἐπίδοσιν εἰς τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν, διώριζον οἱ νόμοι δι' ἀριθμὸν τινα παίδων, ἄρχοντα ἐκ τῶν φρονιμωτέρων καὶ ἀνδρειωτέρων ἐλευθέρων πολιτῶν, παιδονόμον ὀνομαζόμενον, ὁστις παρελκιδάων αὐτοὺς τοὺς ἐνέδυν ἐνύχθι χιτῶνά τινα νενομισμένον διὰ τοὺς μαθητεύοντας, τοὺς ἐκοίμιζεν εἰς τὸ σκότος ἐπὶ τῶν ἁνθῶν τῶν καλαμῶν τῶν φρυγμένων παρὰ τὴν Εὐρώταν ποτα-

τοὺς δὲ κυρίους τῶν ἀφαιρουμένων, εἰς τὴν προ-
σοχὴν καὶ εἰς τὴν πρόβλεψιν διὰ τῆς τοιαύτης πε-
ρας τῶν κινήματων τοῦ ἐχθροῦ καὶ διὰ τὰ ἐ-
γείρη τὸ αὐπνον τῶν καθευδόντων ἢ τῶν ῥαθύ-
μως φυλαττόντων τὰ πράγματα αὐτῶν. Ἐὰν ἐ-
συλλαμβάνοντο δὲ ἐπ' αὐτοφῶρῳ, ἄλλοτε μὲν ἐ-
μαστιγούντο, ἄλλοτε δὲ ὑστεροῦντο τῆς τροφῆς
καὶ ἄλλοτε ἐτιμωροῦντο, ἐλκυόμενοι περίξ θυσια-
στηρίου τινός, εἰς ὃ ἔκαμνον κύκλον ψάλλοντες
στίχους καθ' ἑαυτῶν ὑβρίζοντες τὴν διάγωγὴν
τῶν, τοσοῦτον δὲ φόβον ἡσθάνοντο μήπως φωρα-
θῶσι καὶ τιμωρηθῶσιν ὡς ἀνάξιοι, ὥστε λέγεται
ὅτι παῖς τις κλέψας σκύμνον ἀλώπεκος ὃν περιέ-
στειλεν εἰς τὸν τριβῶνίον του, διὰ τὰ μὴ φαίνε-
ται, ἐπρωτίμῃσε μάλλον νὰ σπαραχθῇ τὴν γα-
σττέρα ἀπὸ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ καὶ τοὺς ὀδόντας
καὶ ν' ἀποθάνῃ ἢ ν' ἀνακαλασθῇ ἀπολύων αὐτὸν ἢ
μὴ περιστέλλων. Μετὰ τὸν δειπνῶν τοῦτον τοὺς
εἰθίζον νὰ ψάλλωσι, νὰ χορεύωσι καὶ νὰ ἐξηγῶσι
διάφορα ἀποφθέγματα μὲ ὅπον ἔνεστι μεγαλητέ-
ραν συντομίαν, τὰ ὁποῖα πρὸς τροφὴν τοῦ πνεύ-
ματος καὶ τῶν φρονημάτων αὐτῶν τοῖς ἐπέτατ-
τον, ὡς, τίς ἐστὶν ὁ τιμιώτερος, τίς ἐστὶν ἡ τοιά-
δε ἢ ἡ τοιάδε πράξις. Τίνα ἀποτελέσματα φέρει
ἡ δεῖνα ἀρετὴ ἢ ἡ δεῖνα κακία, καὶ διάφορα ἱστο-
ρικὰ γεγονότα, ὡς τὸν θάνατον τοῦ Λεωνίδα καὶ
τῶν τριακοσίων, ὧν τὰ ὀνόματα ἐμάνθανον ἐκ
στῆθους, τὸν θάνατον τῶν πεσόντων διὰ τὸ Θού-
ριον, διὰ τὴν Μεσσηνίαν, τὸν πόλεμον τῆς Τρωά-
δος καὶ τῶν Θηβῶν, τὸν βίον τοῦ Λυκούργου καὶ
τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων τῆς Λακεδαιμόνος μέχρι
τοῦ Εὐρώτα τοῦ Βασιλέως τῶν Ἰντευκρατῶν, ἢ
παλαιῶν Λακῶνων τῆς Ὀγκας, ἀκμάσαντος τρεῖς
αἰῶνας πρὶν τῶν Τρωϊκῶν, ὅστις δὲ κατὰ τὸ μάλ-
λον καὶ ἤττον ἐδίδεν ἀπάντησιν κατάλληλον τὸν
ἐτίμουν καὶ ἐβράβευον, ὅσοι ὅμως ἀπῆντων ἀπε-
ρισκέπτως καὶ ἀδιατάλλῃως ἐτιμωροῦντο εἴτε διὰ
δήματος εἰς τὸν ἀντίχειρα ὑπὸ τοῦ ἥρωος, εἴτε
μὲ ἐλαφράς ποινὰς παρὰ τῶν ἰδίων, ἐνώπιον τῶν
ἀρχηγῶν καὶ γερόντων, οἵτινες πολλάκις ἐτιμώ-
ρουν δι' ὀλιγωρίαν καὶ ἀναξίαν διδασκαλίαν καὶ
αἰτοῦς τοὺς διδασκάλους, δὲν ἡδύνατο δὲ οἱ τι-
μωρούμενοι νὰ παραπονεθῶσιν εἰς τοὺς γονεῖς
τῶν ὅτι ἡδικήθησαν ἢ ὅτι κακῶς ἐτιμωρήθησαν,
καθότι ἐὰν ἐγένετο τοῦτο, οἱ γονεῖς ἦσαν ὑπό-
χρεοὶ νὰ κρίνωσιν ὅτι, ὅ,τι ἐπαθον δικαίως τὸ
ἐπαθον, ὡς ἐνοχοί, καὶ ὅτι πρέπει ἐκ νέου νὰ τι-
μωρηθῶσι, διότι ἐπανεστήσαν κατὰ τῆς γενικῆς
ἐξουσίας τῶν νόμων καὶ ἀληθῶς τοὺς ἐτιμῶρουν.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΗΓΕΜΟΝΙΣ ΛΑΜΒΑΗ (1)

Τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1774, ἡ ἡγεμονίς τῆς Σαυα-
δίας Καρινιαν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεδύετο ἵνα μετα-
βῇ εἰς τ' ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας,
εἰς ἑορτὴν τελουμένην ἐν αὐτοῖς ἐτησίως, εἰς ἀνάμνη-
σιν τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Τουρίνου ἐκ τῆς πολιορκίας
τῶν Γάλλων κατὰ τὸ ἔτος 1706, ἔλαβε παρὰ Θεοῦ
θυγατέρα προσφιλεστάτην καὶ εὐλογουμένην ἅμα
τῇ γεννήσει τῆς.

Ἡ ἡγεμονίς αὕτη, ὀνομασθεῖσα Μαρία Θηρεσία
Λουίζα, ἐγεννήθη ἐν μέσῳ τῶν ἀνευφημιῶν καὶ τῆς
πανδήμου χαρᾶς.

Ἀπὸ τῶν νεαρωτέρων αὐτῆς ἐτῶν, ἡ Λουίζα
διεκρίνετο διὰ τὴν σπανίαν καλλονὴν τῆς καὶ τὸ
χαριέν τοῦ χαρακτήρος τῆς. Τὰ ἐρασιμώτερα προ-
τερήματα ἐφείλυσαν πρὸς αὐτὴν μετ' ὀλίγον πά-
σας τὰς καρδίας.

Τις χαρὰ καὶ εὐχαρίστησις εἰς τὴν μητέρα!
Ὁρῶσα τὰ θέλητρα καὶ τὰς χάριτας τῆς θυγα-
τρὸς τῆς μετ' ἀλαζονίας ἔλεγε πολλάκις εἰς τὸν
σύζυγον αὐτῆς.

— Ἡ Λουίζα ἔχει ὅλην τὴν κομψότητα Γαλλί-
δος. Θέλει διαπρέψει εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ συμμαχι-
κοῦ καὶ φίλου μας βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ ἐπει-
δὴ πρέπει νὰ βλέπωμεν τὰ τέκνα μας ἀπομα-
κρυνόμενα ὕμῶν, ὅταν ὑπαδρεύονται, εἰς τὴν αὐ-
λὴν τῆς Γαλλίας, τὸ ὁμολογῶ, ἤθελα νὰ τὴν ἰδῶ
μεταβαίνουσαν.

Καὶ πραγματικῶς, ἡ αὐλὴ τῆς Γαλλίας διέπρε-
πε τότε ἐπὶ κομψότητι καὶ εὐγενείᾳ, ἀλλ' ἡ δυσ-
τυχὴς μήτηρ δὲν προέβλεπε τὸ μέλλον!

Ἐν τούτοις αἱ εὐχαὶ τοῦ πρίγκηπος Καρινιαν
καὶ τῆς συζύγου τοῦ ἐμελλον ταχέως νὰ πραγμα-
τοποιηθῶσιν. Ὁ δούξ τῆς Πενθιέβρης εἶχεν υἱὸν
νεόν καὶ ὠραῖον, αἵτιον τῆς ὑπερηφανίας ἅμα καὶ
τῆς ἀνησυχίας τοῦ πατρὸς του. Ὁ δούξ, ἀγαθότα-
τος καὶ εὐσεβέστατος ἄνθρωπος, ἐτρόμαζε δικαίως,
βλέπων τὰς σχέσεις τοῦ πρίγκηπος Λαμβάλου
μετ' ἀνθρώπων διεφθαρμένων καὶ φαυλοβίων.
Ἐσκέφθη, ὅτι γυνὴ εὐμορφος, ἐρασίμια καὶ φρόνι-
μος, θὰ ἐγένετο αἵτιος νὰ μεταβάλλῃ ὁ υἱὸς του δια-
γωγὴν. Ὁ βασιλεὺς συνεμερίσθη, διὰ τῆς τρυφερω-
τέρως μερίμνης, τὰ σχέδια τοῦ δουκός. Καὶ τοι
διαγων αὐτὸς βίον ἄσωτον, ὅμως ὁ Λουδοβίκος ὁ
ΙΕ. ὁ ἐραστὴς τῆς! Δουβαρῆ, ἐξετίμα τὰς ἀρετάς

(1) Οἱ ἀναγνώσται τῆς ΕΥΤΕΡΗΣ ἐγνωρίσθη-
σαν ἤδη μετὰ τῆς ἀξιολατρεύτου ταύτης καὶ ἐνα-
ρέτου γυναικὸς εἰς τὸ *Περιδέραιον τῆς Βασιλείας*.
Πληρεστέρα τις βιογραφία αὐτῆς, ἐξεικονίζου-
σα τὴν καρδίαν καὶ διηγουμένη τὸ οἰκτρὸν αὐ-
τῆς τέλος, θέλει εὐχαριστήσῃ, πιστεύομεν, τὰς εὐ-
αισθητοὺς Ἑλληνίδας, δι' αὐτὴν καὶ μετεφράσθῃ.
Ὁρα καὶ τὸ *Παγγύριον τῆς Δεσποίνης*.